

Engels protiv Belgije (broj 38110/18), 27.5.2025.

Nema povrede člana 6. Ek

Podnosilac predstavke je Raphaël Engels, belgijski državljanin.

Predmet se odnosi na osudu podnosioca predstavke na osnovu izjava njegovih suoptuženika datih u fazi istrage, koje nije mogao ispitati tokom postupka pred žalbenim sudom, tražeći poništenje presude kojim je oglašen krivim i ponovno suđenje.

Poziva se na član 6. st. 1. i 3. (pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije.

Sud je utvrdio da u specifičnim okolnostima slučaja, odbijanje Žalbenog suda u Bruxellesu da odobri zahtjev podnosioca predstavke za ispitivanje suoptuženika na ročištu nije negativno utjecalo na ukupnu pravičnost postupka i nije dovelo do kršenja člana 6. stav 1. i 3. tačke (d) Konvencije.

Inkriminirajuće izjave saoptuženika date su u fazi istrage i potvrđene su pred sudom prvog stepena u kojem je učestvovao podnosilac predstavke i njegov advokat, sve do trenutka kada se podnosilac predstavke nakon nekoliko ročišta nije pojavio na suđenju, a njegov advokat je smatrao da je poželjnije da ga ne zastupa. Izjave suoptuženika odigrale su odlučujuću ulogu, što je zapravo predstavljalo jedini dokaz koji je Žalbeni sud koristio za zaključak da je podnosilac predstavke kriv.

Podnosiocu predstavke suđeno je odvojeno od njegovih suoptuženika i lišen je mogućnosti da se s njima izravno suoči zbog njegovog propusta, što se ne može pripisati nacionalnim vlastima. U tom smislu, iz spisa pred Sudom ne čini se da je advokat podnosioca predstavke pred Krivičnim sudom zatražio odgodu postupka kako bi se podnosiocu predstavke omogućilo da se pojavi i suoči sa svojim suoptuženicima na ročištu. Podnosilac predstavke, uz pomoć advokata, zatražio je da se suoptuženici saslušaju tek u završnoj fazi postupka, iako je podnosilac predstavke imao priliku iznijeti vlastitu verziju činjenica i dovesti u sumnju optužbe protiv njega od početka istrage. Evropski sud posebno primjećuje da je podnosilac predstavke u svojim podnescima pred Žalbenim sudom na precizan i detaljan način proturječio izjavama koje ga inkriminiraju. Također primjećuje da nije tvrdio da nije mogao pružiti daljnje dokaze u svoju odbranu.

Žalbeni sud je takođe ispitao, pod nadzorom Kasacijskog suda, dopuštenost i pouzdanost izjava suoptuženika, te se uvjerio da su navedene izjave vjerodostojne i međusobno dosljedne, čak i na početku istrage. Također je prethodno isključio izjave koje su dali i suoptuženici i podnosilac predstavke bez pomoći advokata.

Martinez Fernandez protiv Mađarske (broj 30814/22), 27.5.2025.

Povreda člana 5.1.e) Ek

Podnositeljica predstavke je Benitóné Martinez Fernandez, mađarska državljanica rođena 1937. godine i živi u Budimpešti. Dijagnosticirana joj je demencija.

Nakon sumnje na predoziranje, gđa Martinez Fernandez je prebačena u psihijatrijsku bolnicu jer je djelovala dezorijentirano 2. septembra 2020. godine. Sljedećeg dana održano je kratko

sudsko ročište u kojem su bili prisutni ona, njen sin i imenovani staratelj *ad litem*, na kojem je bez njenog pristanka određena njena hospitalizacija u medicinskoj ustanovi, što je predmet ovog slučaja. Gđa Martinez Fernandez je otpuštena šest dana kasnije.

Pozivajući se na član 5 stav 1 (e) i 4 (pravo na slobodu i sigurnost), gđa Martinez Fernandez se žali da je njena prisilna hospitalizacija bila neopravdana i da postupak kojim je to određeno nije poštovao njena prava.

Evropski sud je, između ostalog, utvrdio da je skrbnik ad litem bezuvjetno podržao zahtjev bolnice bez pokušaja da razumije i zastupa želje podnositeljice zahtjeva. To je bio ozbiljan nedostatak u njenom zastupanju u kojem domaći sudovi nisu vidjeli grešku i koju nisu pokušali ispraviti. Evropski sud je dalje istakao da uz nedostatke u njenom zastupanju, navodna sedacija podnositeljice predstavke izaziva daljnje sumnje u to jesu li vlasti posvetile dovoljno pažnje olakšavanju smislenog sudjelovanja podnositeljice predstavke u sudskom postupku.

Evropski sud je naglasio da je svjestan da je primarni cilj terapije nakon prijema pacijenta uklanjanje njegovog ili njenog uočenog neposredno opasnog ponašanja. Međutim, dalje je primijetio da ako se pacijentu daju lijekovi za smirenje prilikom ili nakon prijema, to ne samo da može otežati sudu da lično sasluša pacijenta kako bi pravilno procijenio njegovo trenutno mentalno stanje i ponašanje, već može i otežati pacijentu komunikaciju sa zastupnikom i aktivno sudjelovanje u postupku.

Posljedično, pitanje lijekova i njihovih učinaka zahtijeva da ih stručnjaci za mentalno zdravlje i sudovi pažljivo razmotre, ali Sud ne vidi dokaze da je to učinjeno u ovom slučaju. Evropski sud je zaključio da nacionalne vlasti nisu ispunile proceduralne zahtjeve potrebne za prisilnu hospitalizaciju podnositeljice predstavke, budući da nisu osigurale da je postupak zakonit i bez arbitrarnosti, kako je propisano članom 5. stav 1. tačka (e) Konvencije.